

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Markéta Bednarzová. Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785, financovaného z ESF a státního rozpočtu ČR. Provozováno Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze.

Pracovní list: Proměna

Když časně ráno přišla posluhovačka – samou vervou a spěchem, přestože ji už často prosili, aby to nedělala, tolik bouchala dveřmi, že jak přišla, nedalo se už v celém bytě klidně spát –, neshledala při své obvyklé krátké návštěvě na Řehořovi nic zvláštního. Myslela, že leží naschvál tak nehnutě a hraje si na uraženého; vždýcky si myslela, že je schopen všelijakých nápadů. Protože držela náhodou v ruce dlouhý smeták, chtěla jím Řehoře ode dveří polechtat. Když to bylo bez výsledku, rozzlobila se a trochu do Řehoře šťouchla, a teprve když ho bez veškerého odporu odsunula z místa, zpozorněla. Když pak brzy poznala, jak se věci mají, vyvalila oči, zahvízdala, dlouho však nemeškala, nýbrž prudce otevřela dveře do ložnice a hlasitě zavolala do tmy: „Pojďte se podívat, ono to chcíplo; leží to tam dočista chcíplé!“

Manželé Samsovi se vztyčili v manželské posteli, a než si vůbec uvědomili, co ji hlásí, měli co dělat, aby se vzpamatovali z leknutí, jež jim posluhovačka způsobila. Pal ale pan a paní Samsovi honem vylezli každý svou stranou postele ven, pan Samsa si přehodil přes ramena přikrývku, paní Samsová vyšla jen v noční košili; takto vstoupili do Řehořova pokoje. Mezitím se otevřely i dveře obývacího pokoje, kde od té doby, co se přistěhovali páni nájemníci, spávala Markétka; byla úplně oblečená, jako kdyby vůbec nespala, i její bledý obličej tomu nasvědčoval. „Mrtev?“ řekla paní Samsová a tázavě se podívala na posluhovačku, ačkoliv se přece sama mohla o všem přesvědčit, ba dokonce to mohla poznat i bez přesvědčování. „To si myslím,“ řekla posluhovačka a na důkaz postrčila Řehořovu mrtvolu ještě pěkný kus stranou. Paní Samsová udělala pohyb, jako by chtěla koště zadržet, ale neučinila to. „Nuže,“ řekl pan Samsa, „ted’ můžeme poděkovat Pánubohu.“ Pokřičoval se a všechny tři ženy to udělaly po něm. Markétka, která nespouštěla z mrtvol oči, řekla: „Podívejte, jak byl hubený. Však také tak dlouho nic nejedl. Jak sem jídla přicházela, tak zase odcházela.“ Opravdu bylo Řehořovo tělo úplně placaté a suché, vlastně teprve ted’ to bylo vidět, když už je nezvedaly nožičky a ani nic jiného neodvádělo pozornost.

(KAFKA, Franz. *Proměna a jiné povídky*. Praha: Československý spisovatel, 2009. s. 101 – 102)

Interpretace ukázky:

1. Co se stalo Řehořovi?
2. Jak na tuto situaci reaguje rodina?
3. Jak v ukázce vystupuje vůči Řehořovi posluhovačka?
4. Jak byste charakterizovali postavu posluhovačky?
5. Proč posluhovačka šťouchala do Řehoře?
6. Co dříve odvádělo pozornost od Řehořova zevnějšku, jak je zmíněno v poslední větě ukázky?
7. Ve větě „Paní Samsová udělala pohyb, jako by chtěla koště zadržet, ale neučinila to.“ vysvětlíte jednání paní Samsové.
8. Za co děkuje pan Samsa?
9. Proč pravděpodobně Řehoř nejedl?

Proměna:

1. Jakým žánrem je Proměna?
2. Jakým jazykem byla napsána?
3. Jakým způsobem je čtenáři představena základní informace celého textu, tj. změna ve hmyz?
4. Jak reaguje na svou proměnu sám Řehoř? Jak na něj reagují lidé, s nimiž se setkává (rodina, nájemníci, posluhovačka)?
5. Charakterizujte Řehoře.
6. Jaká je hlavní myšlenka tohoto díla?
7. Jakou kompozici a jaký slohový postup autor použil?
8. Z určitého hlediska dochází u Samsů k dvojí proměně. Jaké to jsou?
9. Charakterizujte závěr díla ve vztahu k tragickému konci Řehoře.
10. Charakterizujte jazyk díla.
11. Znáte jiná Kafkova díla, kde hlavní hrdina přijímá svůj osud stejně či podobně jako Řehoř?